Christelijke Gemeente
van Jehovah's Getuigen
in Nederland
Noordbargerstraat 77, 7812 AA Emmen Telefoon (0591) 68 35 55
ING: NL06 INGB 0650 8695 24 BIC: INGBNL2A

Emmen, 9 januari 2020

De heer S. Dekker
Minister van Rechtsbescherming
Turfmarkt 147
2511 DP DEN HAAG

Betreft: reactie op het rapport 'Seksueel misbruik en aangiftebereidheid binnen de gemeenschap van Jehova's Getuigen'

Hooggeachte heer Dekker,

Wij schrijven u naar aanleiding van het rapport 'Seksueel misbruik en aangiftebereidheid binnen de gemeenschap van Jehova's Getuigen' van de onderzoekers van de Universiteit Utrecht van 11 december 2019 (hierna: UU-rapport). We hebben het embargo op het rapport gerespecteerd en de inhoud alleen gedeeld met onze consultants. Bijgaand treft u de opinie aan van Holly Folk, Massimo Introvigne en J. Gordon Melton, internationaal erkende experts op het gebied van godsdienstsociologie (**bijlage 1**). Deze experts beschrijven ernstige fouten in het UU-rapport.

Gezien de zeer ernstige gebreken in het UU-rapport dient de Nederlandse regering hier geen besluitvorming op te baseren en dient het ook niet openbaar gemaakt te worden. Mocht het rapport toch openbaar worden gemaakt, dan zullen wij alle beschikbare rechtsmiddelen aanwenden om de conclusies en aanbevelingen aan te vechten. Hoewel we niet van plan zijn om op elke fout in het UU-rapport in te gaan, volgen hieronder onze voornaamste bezwaren.

I. Samenvatting van bezwaren tegen het UU-rapport

Het UU-rapport impliceert dat Jehovah's Getuigen een groter risico op seksueel misbruik lopen dan andere godsdiensten of groeperingen en dat wij, in tegenstelling tot alle andere godsdiensten in Nederland, verplicht moeten worden jaarlijks verslag te doen over de afhandeling van zulke gevallen en dat te delen met de minister van Justitie (p. 119).[1] Die aanbeveling is duidelijk discriminerend en gaat in tegen het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM), artikel 9 en 14, dat overheden voorschrijft om alle godsdiensten gelijk te behandelen en dat geen ruimte biedt om één godsdienst een verplichting op te leggen die niet aan alle andere godsdiensten

[1] Tenzij anders aangegeven, wordt er verwezen naar de paginanummers in het rapport van de Universiteit Utrecht.

wordt opgelegd. Het EVRM verbiedt overheden om maatregelen te nemen die gebaseerd zijn op discriminerende stereotypen van een bepaalde godsdienst of een bepaald godsdienstig gebruik.[2]

We achten het uitermate kwetsend en discriminerend dat het UU-rapport suggereert dat de onderwijsinspectie moet opletten of kinderen van Jehovah's Getuigen een te laag school- of studieadvies krijgen, zogezegd omdat de ouders willen dat 'het kind zo zich actiever kan inzetten voor zijn/haar kerkgemeenschap' (p. 121), terwijl zulk toezicht niet geadviseerd wordt voor kinderen die binnen een andere geloofsrichting worden opgevoed en er geen bewijzen worden aangevoerd dat kinderen van Jehovah's Getuigen op school slechter presteren dan andere kinderen.

In reactie op bovenstaande discriminerende aannames staat in alinea 28 van de opinie van Folk, Introvigne en Melton (**bijlage 1**):

> 'What we find problematic in the recommendations, on the other hand, is singling out the Jehovah's Witnesses, on the basis of the uncertain results of a survey and of the faulty idea that they are more "at risk" than other groups or the society in general. As we mentioned earlier, the Report's own figures lead to a different conclusion. For instance, we find it unfair that Jehovah's Witnesses should "submit a yearly report" on how they deal with sexual abuse through an internal desk, while a similar obligation is not imposed on other communities. We find it also unfair that school inspectors should watch children of Jehovah's Witnesses for possible low school performances "perhaps to enable the child to be more active in the religious community," while no such surveillance is recommended for children raised in other religions, and no evidence is offered that children of Jehovah's Witnesses have on average poorer performances than other children in Dutch schools. This would be surprising, based on our own experience of better-than-average primary and junior high school results of children of Jehovah's Witnesses in other countries, and the insistence of Jehovah's Witnesses literature on parents watching that children scrupulously fulfill their school obligations.'

In het UU-rapport staan ook tal van kwetsende en discriminerende uitspraken over onze geloofsovertuigingen en gebruiken en worden we negatief gekarakteriseerd als een 'gesloten gemeenschap' (pp. 108-109) omdat we ons nauwgezet aan de richtlijnen en morele normen van de Bijbel proberen te houden. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: EHRM) heeft zo'n kwetsende en discriminerende stereotypering verworpen in *Jehovah's Witnesses of Moscow v. Russia,* no. 302/02, §§ 111, 118, 132, 144, 10 juni 2010. In die zaak oordeelde het EHRM dat alle godsdiensten hun aanhangers leerstellige gedragsnormen opleggen en dat de geloofsuitoefening van Jehovah's Getuigen 'in dat opzicht niet fundamenteel verschilt van soortgelijke beperkingen die andere godsdiensten opleggen aan het privéleven van hun volgelingen' (zie ook VIII, B).

In de opinie van Folk, Introvigne en Melton wordt uitvoerig beargumenteerd dat de in het UU-rapport aangevoerde redenen om ons als een 'gesloten gemeenschap' af te schilderen, 'niet uniek of specifiek voor de Getuigen zijn en in feite in de meeste godsdiensten worden aangetroffen' (**bijlage 1,** al. 16-22).

---

[2] *S.A.S. v. France* [GC], no. 43835/11, § 149, ECHR 2014; *İzzettin Doğan and Others v. Turkey* [GC], no. 62649/10, § 157, 26 April 2016.

Bovendien worden in het UU-rapport pertinent onjuiste beweringen gedaan over onze geloofsovertuigingen en gebruiken, terwijl er op onze officiële website www.jw.org nauwkeurige informatie beschikbaar is in meer dan 1000 talen (zie ook VIII).

Andere aanwijzingen voor discriminatie in het UU-rapport zijn onder meer:

- In het rapport zijn alle beschuldigingen van seksueel misbruik opgenomen waarbij werd beweerd dat het vermeende slachtoffer of de vermeende dader een van Jehovah's Getuigen was. De onderzoekers hebben die keuze gemaakt terwijl de overgrote meerderheid van de beschuldigingen (96%) niets te maken had met de geloofsgemeenschap van Jehovah's Getuigen. Slechts 4% van de beschuldigingen (15 gevallen) was gericht tegen een 'ouderling of andere gezaghebbende binnen de gemeenschap' (p. 37, figuur 3). In contrast daarmee zijn in een onderzoek naar de katholieke kerk,[3] dat met instemming van het ministerie van Justitie meermaals wordt geciteerd, beschuldigingen van seksueel misbruik buiten de institutionele context niet meegenomen en is een 'strikte definitie van seksueel misbruik' gehanteerd, beperkt tot 'seksuele contacten van vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerkprovincie – geestelijken, religieuzen, pastoraal werkers met een kerkelijk dienstverband, leken en vrijwilligers werkzaam voor de kerk – met een kind of jongere onder de achttien jaar, toevertrouwd aan de verantwoordelijkheid van genoemde vertegenwoordigers' (zie ook V, A).
- In het rapport wordt aan 'cherrypicking' gedaan om een negatieve indruk van Jehovah's Getuigen te geven, terwijl een eerlijke interpretatie van de data laat zien: (a) dat de meeste respondenten niet ontevreden waren over de manier waarop de geloofsgemeenschap van Jehovah's Getuigen hun melding had afgehandeld en (b) dat slechts zeer weinig Jehovah's Getuigen (0,5%) zeggen seksueel misbruikt te zijn, een percentage dat veel lager ligt dan onder de Nederlandse bevolking in het algemeen (naar schatting 33%)[4] (zie ook VI).
- Het rapport leunt op wat de onderzoekers het 'onderzoek België' en de 'onderzoeken Verenigd Koninkrijk' noemen, terwijl dat geen wetenschappelijke onderzoeken waren. Het rapport leunt ook op wat het 'onderzoek Australië' wordt genoemd, maar in dat onderzoek werden slechts drie aanbevelingen voor Jehovah's Getuigen gedaan, die alleen hun Bijbelse overtuigingen betreffen. Die aanbevelingen komen neer op ontoelaatbare overheidsinmenging in geloofsovertuigingen en gebruiken, wat in Europa onder het EVRM niet toegestaan zou zijn (zie ook VII).

Afgezien van de zeer ernstige gebreken van het UU-rapport willen we erop wijzen dat de centrale onderzoeksvraag de 'aangiftebereidheid' van Jehovah's Getuigen betrof inzake seksueel misbruik. Op dat punt wijzen de onderzoeksgegevens van het UU-rapport duidelijk uit dat Jehovah's Getuigen veel vaker bereid zijn om beschuldigingen van seksueel misbruik bij de politie te melden dan de bevolking in het algemeen.

---

[3] W. Deetman, *Seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk – Deel I*, Uitgeverij Balans Amsterdam, 2011, p. 18.

[4] Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, *Op goede grond – De aanpak van seksueel geweld tegen kinderen*, Den Haag, 2014, alinea's 2.2.4.

Volgens het UU-rapport wordt door de Nederlandse bevolking in het algemeen slechts 9% van de beschuldigingen van seksueel misbruik bij de politie gemeld en wordt van slechts 3% aangifte gedaan. In vergelijking daarmee wordt door (ex-)Jehovah's Getuigen gemiddeld 30% van dergelijke beschuldigingen bij de politie gemeld en wordt in 27% van de gevallen aangifte gedaan. De cijfers zijn nog hoger wanneer het Jehovah's Getuigen betreft die op de hoogte zijn van een beschuldiging van seksueel misbruik bij anderen (in tegenstelling tot een beschuldiging waarbij zij zelf het slachtoffer zijn). In die situatie is er een meldingspercentage van 39% en een aangiftepercentage van 33% (pp. 38-39 en figuur 4).[5] Met andere woorden, Jehovah's Getuigen zullen vier keer zo vaak melding doen bij de politie (30% en 39% vs. 9%) en elf keer zo vaak aangifte doen (27% en 33% vs. 3%) als de algemene bevolking.

Deze gegevens bevestigen dat Jehovah's Getuigen in Nederland zich in de praktijk houden aan wat al tientallen jaren in hun literatuur staat, zoals vermeld in *De Wachttoren* (het belangrijkste religieuze tijdschrift van Jehovah's Getuigen) van mei 2019: 'De ouderlingen verzekeren slachtoffers en ook de ouders en anderen die van de kwestie op de hoogte zijn dat ze het recht hebben om aangifte te doen van kindermisbruik' (**bijlage 4,** studieartikel 19, pp. 10-11, al. 14). Hoewel er allerlei redenen kunnen zijn waarom een slachtoffer (ongeacht zijn of haar geloof) misschien besluit om geen aangifte te doen bij de instanties, zullen wij Jehovah's Getuigen erop blijven wijzen dat het hun vrij staat om aangifte te doen (zie ook II, 6).

Onze uitgebreide reactie op het UU-rapport is als volgt ingedeeld:

- Reactie op de zeven aanbevelingen in het rapport (p. 5-10)
- Samenvatting van het onderzoek en de gegevens (p. 11-12)
- Twaalf fouten in de methodologie (p. 12-15)
- Zes fouten in de interpretatie van de onderzoeksgegevens (p. 15-16)
- Onjuiste toepassing van drie 'internationale onderzoeken' (p. 17-19)
- Vijf fouten in de beschrijving van onze overtuigingen (p. 20-23)

[5] Merkwaardig genoeg stelt het UU-rapport dat deze bevindingen 'met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden' omdat ze 'gebaseerd zijn op relatief kleine aantallen respondenten (namelijk 153 leden en 169 ex-leden)', wat neerkomt op in totaal 322 respondenten (p. 39). Dat voorbehoud wordt echter niet gemaakt bij de stellige conclusies die ze trekken op basis van veel minder reacties (bijvoorbeeld 118 respondenten die een rapportcijfer gaven voor de omgang met een melding door de geloofsgemeenschap en 38 respondenten die een rapportcijfer gaven voor de omgang met een melding door de politie) (pp. 41-43). Deze inconsequente benadering, met name wanneer de gegevens gunstig zijn voor Jehovah's Getuigen, wijst op vooringenomenheid van de onderzoekers.

II. Reactie op de zeven aanbevelingen in het rapport

De zeven aanbevelingen in het UU-rapport (pp. 118-121) betreffen kwesties waar Jehovah's Getuigen de afgelopen jaren al iets aan hebben gedaan en waar ze aandacht voor blijven hebben.

1. Heb meer aandacht voor (vermeende) slachtoffers

Slachtoffers van kindermisbruik hebben steun nodig. Al een tijdlang besteden we aandacht aan slachtoffers. We hebben de volgende maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat slachtoffers en hun familie de nodige steun krijgen.

In het geval van een beschuldiging van seksueel kindermisbruik zullen ouderlingen er onmiddellijk op toezien dat dit wordt gemeld bij de autoriteiten als de wet dat voorschrijft of als het erop lijkt dat een kind gevaar loopt om door de (vermeende) dader te worden misbruikt. De ouderlingen zullen het slachtoffer, zijn of haar familie en iedereen die op de hoogte is van de beschuldiging erover informeren dat ze absoluut het recht hebben om aangifte te doen bij de autoriteiten. Op verzoek geven de ouderlingen begeleiding bij het doen van aangifte.

De ouderlingen geven ook prioriteit aan het bieden van pastorale zorg aan het slachtoffer en zijn of haar familie. Als het een vrouw is, kunnen de ouderlingen bij hun pastorale zorg worden geholpen door ervaren vrouwen in de gemeente. In *De Wachttoren* van mei 2019 staat: 'Rijpe zusters kunnen een grote steun zijn voor zusters die troost nodig hebben. (...) In sommige gevallen kunnen ouderlingen een rijpe zuster discreet vragen om een neerslachtige zuster op die manier te helpen' (**bijlage 4,** studieartikel 20, pp. 16-17, al. 11). In *Het Bijbelse standpunt van Jehovah's Getuigen over de bescherming van kinderen* wordt bovendien gezegd: 'Slachtoffers kunnen een vertrouwenspersoon (man of vrouw) meenemen als ze de beschuldiging voorleggen aan de ouderlingen. Een slachtoffer kan een beschuldiging ook door middel van een geschreven verklaring indienen als hij of zij daar de voorkeur aan geeft' (**bijlage 3,** al. 9).

De ouderlingen die pastorale zorg bieden, doen moeite om empathie en compassie te tonen voor het slachtoffer en zijn of haar familie. Ze streven ernaar goede luisteraars te zijn en te 'bemoedigen' op basis van de Bijbel (1 Thessalonicenzen 5:14)[6]. Er kunnen meerdere pastorale bezoeken nodig zijn om het slachtoffer effectief bij te staan. De ouderlingen erkennen ook hun beperkingen. Ze zijn geen deskundigen in de geestelijke gezondheidszorg. Ze zullen het slachtoffer of zijn of haar familie laten weten dat ze de persoonlijke beslissing kunnen nemen professionele hulp te zoeken.

2. Vervlecht intern tuchtrecht met extern strafrecht

Jehovah's Getuigen hebben al sinds jaar en dag het beleid om zich aan de wet te houden.

Zoals hierboven beschreven, zullen ouderlingen zodra bekend wordt dat iemand in de gemeente wordt beschuldigd van seksueel kindermisbruik, stappen ondernemen om ervoor te zorgen dat de zaak wordt gemeld bij de externe autoriteiten als de wet dat vereist of als blijkt dat een kind in gevaar kan zijn. Ze zullen ook pastorale steun bieden aan het slachtoffer en zijn of haar familie.

---

[6] Alle Bijbelcitaten zijn afkomstig uit de *Nieuwewereldvertaling van de Bijbel*.

Na (of gelijktijdig met) bovenstaande stappen zullen de ouderlingen de bewijzen beschouwen vanuit Bijbels perspectief, alleen om te bepalen of de (vermeende) dader een van Jehovah's Getuigen mag blijven. Dat is uitsluitend een kerktuchtprocedure en vormt geen vervanging van maatregelen of straffen die de seculiere autoriteiten noodzakelijk achten.

Als de (vermeende) dader ontkent, zullen de ouderlingen getuigenverklaringen in overweging nemen. Is er geen bekentenis, dan moeten volgens de Bijbel twee getuigen de beschuldiging staven voordat de ouderlingen kerkelijke tuchtmaatregelen kunnen nemen (Deuteronomium 19:15; Mattheüs 18:16; 1 Timotheüs 5:19). Wordt de beschuldiging gestaafd door minstens twee personen – het (vermeende) slachtoffer en iemand anders die dit voorval of andere gevallen van kindermisbruik door de (vermeende) dader kan bevestigen – dan wordt er een kerktuchtcommissie gevormd (**bijlage 4,** *De Wachttoren,* mei 2019, studieartikel 19, p. 11, al. 15-16). Deze kerktuchtprocedure mag niet worden verward met een eventuele melding van een beschuldiging van seksueel kindermisbruik bij de autoriteiten. Zoals hierboven is uitgelegd, kan er melding worden gedaan bij de autoriteiten, zelfs als de beschuldiging van slechts één persoon afkomstig is en er geen ander ondersteunend bewijs is.

De ouderlingen vragen een slachtoffer van seksueel kindermisbruik nooit om zijn of haar beschuldiging te uiten in het bijzijn van de (vermeende) dader. Als het slachtoffer minderjarig is, kunnen de ouderlingen over de beschuldiging worden ingelicht door de ouders van de minderjarige of door een vertrouwenspersoon. Is het slachtoffer een volwassene, dan kan hij of zij het getuigenis aan de ouderlingen voorleggen in een vorm die voor hem of haar het prettigst is, bijvoorbeeld in een persoonlijk gesprek, telefonisch, in een videoconferentie of schriftelijk (**bijlage 3,** *Bijbelse standpunt*, p. 2, al. 9; **bijlage 4,** *De Wachttoren*, mei 2019, studieartikel 19, p. 11, voetnoot).

3. Richt een intern meldpunt in voor slachtoffers van seksueel misbruik

We onderschrijven de conclusie in de opinie van Folk, Introvigne en Melton (**bijlage 1,** al. 28) dat deze aanbeveling discriminerend is in de zin dat deze alleen wordt gedaan voor Jehovah's Getuigen en niet voor alle andere godsdiensten en groeperingen in Nederland.

We hebben een centraal meldpunt voor religieuze bijstand en begeleiding van ouderlingen: de Dienstafdeling van ons nationale hoofdkantoor (internationaal gezien 'bijkantoor' genoemd).

Plaatselijke ouderlingen zijn geïnstrueerd om als ze kennis krijgen van een beschuldiging van seksueel kindermisbruik erop toe te zien dat twee ouderlingen onmiddellijk het bijkantoor bellen voor assistentie. Dat wordt gedaan om situatiegerichte ondersteuning te bieden van ervaren ouderlingen die goed bekend zijn met het kinderbeschermingsbeleid van Jehovah's Getuigen. De Dienstafdeling geeft de ouderlingen begeleiding op het terrein van pastorale zorg en de bescherming van kinderen. Dat omvat instructies voor het verlenen van pastorale zorg aan het slachtoffer en zijn of haar familie. De Dienstafdeling zal, zelfs als de ouderlingen wettelijk niet verplicht zijn de beschuldiging bij de autoriteiten te melden, de zaak toch samen met de ouderlingen bekijken om te bepalen of er reden is om op basis van de op dat moment beschikbare informatie aan te nemen dat een minderjarige het gevaar loopt door de (vermeende) dader te worden misbruikt. Als dat het geval is, zal de Dienstafdeling de ouderlingen opdracht geven om de beschuldiging onmiddellijk te melden bij de autoriteiten.

Als er melding is gedaan van de beschuldiging van seksueel kindermisbruik en het slachtoffer en zijn of haar familie de pastorale steun krijgen die ze wensen, zal de Dienstafdeling erop toezien dat de ouderlingen vervolgens een Bijbels onderzoek uitvoeren (zoals hierboven uitgelegd) om te bepalen of de dader uit de gemeente moet worden gezet (geëxcommuniceerd moet worden). In de weinige gevallen waarin de dader niet uit de gemeente wordt gezet of in het geval dat de dader jaren later weer in de gemeente wordt opgenomen, zal de Dienstafdeling erop toezien dat de plaatselijke ouderlingen restricties opleggen aan de activiteiten van de dader binnen de gemeente om alle kinderen tegen misbruik te beschermen.

4. **Breng jaarlijks verslag uit van de activiteiten van het interne meldpunt**

We onderschrijven de conclusie in de opinie van Folk, Introvigne en Melton (**bijlage 1,** al. 28) dat deze aanbeveling discriminerend is in die zin dat deze alleen wordt gedaan voor Jehovah's Getuigen en niet voor alle andere godsdiensten en groeperingen in Nederland. Desondanks beklemtonen we opnieuw dat Jehovah's Getuigen zich zullen houden aan wat de wet voorschrijft.

5. **Train en onderwijs ouderlingen**

Het is al jaren ons beleid om ouderlingen training en educatie te geven hoe ze met beschuldigingen van seksueel kindermisbruik moeten omgaan.

Alle ouderlingen in Nederland (en wereldwijd) krijgen ongeveer elke drie jaar training in de vorm van een eendaagse cursus die bekendstaat als de Koninkrijksbedieningsschool. Daar worden ze onder meer herinnerd aan het huidige beleid op allerlei terreinen, waaronder de bescherming van kinderen. Daarnaast krijgen alle ouderlingen elke vijf jaar opleiding in de vorm van een vijfdaagse cursus die bekendstaat als de School voor Gemeenteouderlingen, waar dit beleid ook aan bod komt.

In 2019 is een nieuwe editie van een handboek voor ouderlingen uitgekomen. Hoofdstuk 14 van dat handboek biedt ouderlingen specifieke opleiding en voorlichting over het omgaan met beschuldigingen van kindermisbruik en het verlenen van pastorale zorg aan slachtoffers. De ouderlingen zijn geïnstrueerd om als ze een beschuldiging van seksueel kindermisbruik moeten behandelen, altijd de relevante instructies in dat handboek zorgvuldig te bestuderen.

Als onderdeel van hun doorlopende training krijgen alle ouderlingen in Nederland op 18 en 19 januari 2020 een eendaagse cursus van de Koninkrijksbedieningsschool. Dezelfde training wordt in 2020 aan alle ouderlingen wereldwijd gegeven. Dan wordt onder meer het kinderbeschermingsbeleid van Jehovah's Getuigen besproken, in het bijzonder hoofdstuk 14 van het handboek voor ouderlingen en *De Wachttoren* van mei 2019, studieartikelen 19 en 20 (**bijlage 4,** pp. 8-20).

6. **Investeer in openheid en transparantie**

Iedereen die iets wil weten over ons beleid inzake het beschermen van kinderen, kan onze officiële website www.jw.org raadplegen, waar veel informatie over dit onderwerp te vinden is. Dat we open en transparant zijn, blijkt uit de volgende stappen die we recentelijk genomen hebben.

In juli 2019 hebben de meer dan 119.000 gemeenten van Jehovah's Getuigen wereldwijd in drie opeenvolgende religieuze diensten van een uur aandacht besteed aan de drie studieartikelen in *De Wachttoren* van mei 2019. Daarin is openhartig behandeld hoe kwaadaardig seksueel kindermisbruik is en welke stappen de ouderlingen en anderen in de gemeente hiertegen moeten

nemen, met inbegrip van het melden van beschuldigingen bij de autoriteiten (**bijlage 4**, studieartikelen 18-20, pp. 2-20). We kennen geen enkele andere geloofsgemeenschap die dit onderwerp wereldwijd met alle gelovigen punt voor punt besproken heeft. Bij alle drie deze weekenddiensten hebben wereldwijd ruim 8,5 miljoen mensen geparticipeerd in deze discussies.

Jehovah's Getuigen hebben ook stappen ondernomen om erop toe te zien dat niemand in de gemeente aarzelt om een beschuldiging van seksueel kindermisbruik aan de autoriteiten te melden uit misplaatste loyaliteit aan de (vermeende) dader of uit angst de reputatie van de gemeente te schaden.[7] In onze religieuze literatuur staan de volgende richtlijnen:

- 'De ouderlingen verzekeren slachtoffers en ook de ouders en anderen die van de kwestie op de hoogte zijn dat ze het recht hebben om aangifte te doen van kindermisbruik. Maar wat als het gaat om iemand die deel uitmaakt van de gemeente en de kwestie dan in de gemeenschap bekend wordt? Moet de christen die aangifte heeft gedaan het gevoel hebben dat hij een smet heeft geworpen op Gods naam? Nee. Het is de kindermisbruiker die Gods naam besmeurt' (**bijlage 4,** *De Wachttoren*, mei 2019, studieartikel 19, pp. 10-11, al. 14).

- 'In alle gevallen hebben het slachtoffer en de ouders het recht om aangifte te doen van kindermisbruik. Het slachtoffer, de ouders of ieder ander die kindermisbruik bij de ouderlingen meldt, wordt er daarom door de ouderlingen duidelijk over geïnformeerd dat ze het recht hebben aangifte te doen. Iemand die ervoor kiest aangifte te doen, wordt niet door de ouderlingen bekritiseerd (Galaten 6:5)' (**bijlage 3,** *Bijbelse standpunt*, p. 1, al. 4).

- 'Kinderen moeten ook gewaarschuwd worden voor iedereen die hun ongepaste voorstellen doet, mensen die zij kennen inbegrepen, en er moet bij hen op aangedrongen worden die bij de autoriteiten aan te geven' (**bijlage 2,** p. 5, *Ontwaakt!*, 8 april 1997).

- 'Emotionele banden kunnen overweldigend sterk zijn (...). Het verlies voor onschuldige kinderen daarentegen kan veel groter zijn indien zij niet geloofd en beschermd worden. Hun hele toekomst staat op het spel' (**bijlage 2,** p. 4, *Ontwaakt!*, 8 oktober 1993).

- 'Bel zo gauw u daartoe in staat bent de politie. Adviseurs doen de aanbeveling aangifte te doen voor uw eigen veiligheid en die van andere vrouwen. (...) Als de verkrachting pas is gebeurd, kunnen vriendinnen het slachtoffer helpen medische hulp in te roepen en haar een veilige verblijfplaats aanbieden. Moedig haar aan de verkrachting aan te geven, maar laat haar zelf de beslissingen nemen. Zij heeft net een situatie meegemaakt waarin zij geen enkele zeggenschap had. Sta haar toe iets van die zeggenschap terug te nemen door haar te laten kiezen wat zij gaat doen' (**bijlage 4**, p. 3, *Ontwaakt!,* 8 maart 1993).

---

[7] De onderzoekers gaan af op de uitlatingen van sommige respondenten die beweren dat Jehovah's Getuigen geloven dat het niet in overeenstemming met de Bijbel is om een beschuldiging van seksueel kindermisbruik te melden bij de autoriteiten, waarbij ze zich beroepen op 1 Korinthiërs 6:1-8, waar christenen het advies krijgen 'een broeder niet voor de rechter te slepen' (pp. 9, 64, 67, 78, 113, 115). Die bewering is volstrekt onjuist. In het boek *Hoe blijf je in Gods liefde?*, in 2017 gepubliceerd door Jehovah's Getuigen, staat duidelijk: 'Als er een ernstig misdrijf wordt gepleegd, zoals verkrachting, kindermisbruik, een grote diefstal, geweldpleging of moord, gaat een christen die hiervan aangifte doet bij de overheid niet in tegen de raad van Paulus [in 1 Korinthiërs 6:1-8].' Een soortgelijke verklaring staat op pagina 223 van het boek *Blijf in Gods liefde,* in 2008 gepubliceerd door Jehovah's Getuigen. (Zie voor vergelijkbare opmerkingen in de literatuur van Jehovah's Getuigen over het melden van beschuldigingen van seksueel kindermisbruik ook **bijlage 2**, pp. 2, 4, 5, 8, 12.)

- 'Indien men ontdekt dat er seksueel misbruik (...) is gepleegd, (...) moet het kind — en ook andere kinderen — beschermd worden tegen verder misbruik. Dat moet absoluut gebeuren, koste wat het kost. (...) De misdaad en alles wat eruit voortvloeit — zelfs als een naaste bloedverwant in de gevangenis komt — is niet de schuld [van het slachtoffer]' (**bijlage 2,** p. 2, *Ontwaakt!*, 8 mei 1985).

7. **Investeer in een cultuurverandering**

Het UU-rapport baseert deze aanbeveling op de misvatting dat Jehovah's Getuigen een 'gesloten gemeenschap' zijn. Dat is volledig onjuist, zoals bevestigd in de hierboven geciteerde EHRM-uitspraak in *Jehovah's Witnesses of Moscow v. Russia*, (§§ 111, 118, 132, 144) en in de opinie van Folk, Introvigne en Melton (**bijlage 1,** al. 14-22). Met deze aanbeveling begeven de UU-onderzoekers zich ten onrechte op het 'verboden terrein' van overheidsinmenging in de geloofsovertuigingen en gebruiken van Jehovah's Getuigen. De Grote Kamer van het EHRM heeft herhaaldelijk bekrachtigd dat artikel 9 EVRM dat verbiedt.[8]

Jehovah's Getuigen houden zich vast aan de Bijbel, waarin seksueel kindermisbruik als een misdrijf wordt veroordeeld. We zien het ook als een walgelijke zonde tegen het slachtoffer, een zonde tegen de gemeente en vooral een zonde tegen God (Leviticus 18:6, 29; Galaten 5:19-21; Efeziërs 4:19; **bijlage 4,** *De Wachttoren*, mei 2019, studieartikel 19, p. 9, al. 5-8).

In tegenstelling tot veel andere religies organiseren Jehovah's Getuigen als religie geen activiteiten waarbij kinderen van hun ouders worden gescheiden. We hebben geen crèches, kinderopvang, zondagsscholen, jeugdgroepen of clubs. We beheren of organiseren geen scholen, weeshuizen, opvangcentra of enige andere activiteit waarbij we de verantwoordelijkheid op ons nemen voor de zorg van kinderen. We organiseren of beheren ook geen buitenschoolse activiteiten zoals koren, kampen, excursies, sporten, wandeltochten, feesten en soortgelijke activiteiten voor kinderen of adolescenten.

Jehovah's Getuigen voorzien al meer dan 35 jaar in materiaal dat ouders duidelijk, tijdig en praktisch advies biedt over de bescherming van hun kinderen tegen seksueel kindermisbruik, bijvoorbeeld in de tijdschriften *De Wachttoren* en *Ontwaakt!* en in religieuze boeken en video's. Dat materiaal is gepubliceerd in honderden talen en er zijn honderden miljoenen exemplaren verspreid. Het is gratis toegankelijk voor Jehovah's Getuigen en het algemene publiek, zowel op papier als op de officiële website van Jehovah's Getuigen, www.jw.org (zie **bijlage 2** voor een samenvatting van dat materiaal).

In 2018 hebben Jehovah's Getuigen een internationaal beleidsdocument betreffende de bescherming van kinderen gepubliceerd, 'Het Bijbelse standpunt van Jehovah's Getuigen over de bescherming van kinderen'. Dit document bevat bijgewerkte richtlijnen en instructies voor de bescherming van kinderen tegen seksueel misbruik. Dat internationale beleid is gepubliceerd op de officiële website van Jehovah's Getuigen, www.jw.org, en is beschikbaar in tientallen talen, waaronder Nederlands en Engels (**bijlage 3**).

---

[8] *Izzettin Doğan and Others v. Turkey* [GC], no. 62649/10, 26 April 2016, paras. 107, 121, 133; *Sindicatul "Păstorul cel Bun" v. Romania* [GC], no. 2330/09, ECHR 2013 (extracts), paras. 137, 165.

In januari 2019 is een nieuwe editie van een handboek voor ouderlingen gepubliceerd, waarin een heel hoofdstuk is gewijd aan de procedure die ouderlingen moeten volgen bij beschuldigingen van seksueel kindermisbruik.

In juli 2019 hebben alle gemeenten van de meer dan 8,5 miljoen Jehovah's Getuigen wereldwijd in drie opeenvolgende religieuze diensten van een uur aandacht besteed aan *De Wachttoren* van mei 2019, waarin openhartig is behandeld hoe kwaadaardig seksueel kindermisbruik is en welke stappen de ouderlingen en anderen in de gemeente hiertegen moeten nemen (**bijlage 4**, pp. 2-20).

Zoals vermeld in *De Wachttoren* van mei 2019, blijven Jehovah's Getuigen kijken naar de manier waarop wordt omgegaan met beschuldigingen van seksueel kindermisbruik 'om ervoor te zorgen dat de kwestie wordt aangepakt in harmonie met de wet van de Christus'. Dat wil zeggen dat we Jezus' liefde en compassie voor slachtoffers navolgen en ook zijn afkeer van verdorven praktijken (**bijlage 4,** pp. 9-10, al. 9).

Hoewel we de doelstelling van bovenstaande aanbevelingen grotendeels onderschrijven, maken we bezwaar tegen het rapport in zijn huidige vorm. De volgende secties zetten onze bezwaren tegen het rapport uiteen.

III. De onderzoeksvraag

Op 3 juli 2018 heeft de Tweede Kamer het ministerie van Justitie gevraagd onderzoek te laten uitvoeren naar 'opgedane ervaringen door personen die onderdeel zijn (geweest) van de gemeenschap van Jehova's getuigen met als doel om inzicht te krijgen in het mogelijk onderliggende patroon, de gebruikte (kerk)regels, gebruiken en structuren binnen de gemeenschap en de invloed die dit heeft op de aangiftebereidheid van deze personen'. Het verzoek van de Tweede Kamer aan het ministerie van Justitie was uitsluitend gericht op Jehovah's Getuigen en op geen enkele andere religieuze groepering in Nederland.

Dat verzoek was een reactie op beschuldigingen die in verschillende media werden verspreid door een groep voormalige Jehovah's Getuigen die zichzelf Reclaimed Voices noemen en die ten onrechte beweerden dat wij als geloofsgemeenschap individuele aanhangers actief ontmoedigen om beschuldigingen van seksueel kindermisbruik bij de politie te melden. Deze ongefundeerde aantijgingen, waarbij Jehovah's Getuigen als gemeenschap worden beschuldigd van ernstige vergrijpen, zouden kunnen neerkomen op haatzaaien. Het EHRM heeft herhaaldelijk zijn afkeuring uitgesproken over 'generaliserende uitspraken waarin volledige etnische, religieuze of andere groepen worden aangevallen of in een negatief daglicht worden gesteld' en uitspraken die neerkomen op een 'heftige, algemene aanval op een religieuze groepering, waarmee de groep als geheel in verband wordt gebracht' met (vermeende) vergrijpen, omdat die 'onverenigbaar zijn met de waarden die worden verkondigd en gegarandeerd door het EVRM, met name tolerantie, maatschappelijke rust en non-discriminatie'. Zulke generaliserende aanvallen overschrijden de grenzen van het acceptabele en zijn een schending van artikel 17 EVRM.[9]

---

[9] *Perinçek v. Switzerland* [GC], no. 27510/08, § 206, 15 October 2015; *Ivanov v. Russia* (dec.), no. 35222/04, 20 February 2007; *Norwood v. the United Kingdom*, no. 23131/03, 16 November 2004, p. 4.

We onderschrijven de conclusie in de opinie van Folk, Introvigne en Melton, waarin deze deskundigen op basis van gezaghebbend wetenschappelijk onderzoek aangeven dat overheden uiterst terughoudend moeten zijn om zich te laten leiden door beschuldigingen van ontevreden oud-leden van een geloofsgemeenschap (**bijlage 1,** al. 11).

Het onderzoek is door het ministerie van Justitie uitbesteed aan de Universiteit Utrecht. Op 20 december 2019 kregen we een voorlopige versie van het rapport.

IV. Samenvatting van het onderzoek en de gegevens

De UU-onderzoekers geven toe: 'Dit onderzoek richt zich niet op waarheidsvinding' (pp. 7, 13, 18, 29, 121). Hoewel in het onderzoek wordt geschreven over 'daders en slachtoffers', geven de onderzoekers toe dat dit moet worden gelezen als 'vermeende daders en vermeende slachtoffers' en 'vermeend misbruik' (p. 29). Geen van de beschuldigingen is bevestigd. Het onderzoek was gericht op het verzamelen van de opvattingen van respondenten.

Het onderzoek berust op vier informatiebronnen: (i) gegevens die zijn verzameld uit anonieme antwoorden op een online vragenlijst (p. 25); (ii) interviews van een uur met tien personen die de online enquête hebben ingevuld of die per e-mail contact hebben gezocht met de UU-onderzoekers (pp. 60-62); (iii) één enkel interview van anderhalf uur met vertegenwoordigers van Jehovah's Getuigen en een interview met Reclaimed Voices (p. 80); (iv) een onderzoek naar literatuur die door anonieme personen naar de onderzoekers is gemaild of die de UU-onderzoekers zelf hebben verzameld (pp. 26, 27).

De belangrijkste bron van gegevens was echter de online vragenlijst. Die vragenlijst is 1444 keer bekeken, en het is waarschijnlijk dat een aantal respondenten de vragenlijst 'meerdere malen' heeft bekeken (p. 33). Slechts 12% van de respondenten (179 gebruikers) heeft de hele vragenlijst ingevuld (pp. 9, 31, 34, 40, 139-140). Het aantal respondenten nam af bij elke vraag. Dit ging als volgt:

- 945 respondenten hebben de *informed consent*-vraag beantwoord (pp. 33, 125-126 [Blok 1])
- 751 respondenten hebben gereageerd op de vraag over het delen van een beschuldiging van seksueel misbruik dat zich tussen 1950 en 2019 zou hebben voorgedaan; 292 respondenten hebben geantwoord dat ze een beschuldiging delen over iets dat hen persoonlijk is overkomen terwijl 459 respondenten hebben geantwoord dat ze een beschuldiging delen over iets dat iemand anders is overkomen (pp. 33, 127 [Blok A])
    - 32 beschuldigingen gaan over wat zich 'in de laatste tien jaar' zou hebben voorgedaan (p. 36)
    - De UU-onderzoekers geven toe dat beschuldigingen 'kunnen overlappen' omdat het kan zijn dat dezelfde beschuldiging door meerdere respondenten is gemeld (p. 33)
- 471 respondenten beantwoordden de vraag of ze hun beschuldiging hebben gemeld binnen de gemeenschap van Jehovah's Getuigen (80%, oftewel 375 respondenten, hebben geantwoord dat ze dat hebben gedaan) (pp. 34, 37, 130 [Blok C])

- 261 respondenten beantwoordden de vraag of ze tevreden waren met de manier waarop de gemeenschap van Jehovah's Getuigen met hun melding is omgegaan (pp. 42, 44, 131, [Blok C])
- 4% van de beschuldigingen (15 gevallen) die aan iemand in de gemeenschap van Jehovah's Getuigen zouden zijn gemeld, was gericht tegen een 'ouderling of andere gezaghebbende binnen de gemeenschap' (p. 37, figuur 3)

- 334 respondenten beantwoordden de vraag of ze hun beschuldiging hebben gemeld en/of aangegeven bij de politie (pp. 38, 131, [Blok D])
  - 95 respondenten beantwoordden de vraag of ze tevreden waren met de manier waarop de politie met hun melding is omgegaan (38 gaven antwoord over hun eigen ervaring en 57 over de ervaring van iemand anders) (pp. 43, 45, 138 [Blok D])
- 343 respondenten beantwoordden de vraag of ze een van Jehovah's Getuigen zijn (164 hebben aangegeven dat ze dat wel zijn en 179 niet) (pp. 34, 139, [Blok F])

V. Fouten in de methodologie

We verwijzen naar de opinie van Folk, Introvigne en Melton (**bijlage 1,** al. 6-12), waarin deze gerespecteerde deskundigen ernstige vraagtekens plaatsen bij aspecten van de methodologie van het UU-rapport.

A. Reikwijdte en aannames

Er zijn minstens 12 ernstige fouten in de methodologie van het rapport die de geloofwaardigheid ervan ondermijnen.

Eén: de UU-onderzoekers hebben de reikwijdte van het onderzoek niet goed gedefinieerd. Het onderzoek in opdracht van de Tweede Kamer zou gericht moeten zijn op de aangiftebereidheid van Jehovah's Getuigen bij beschuldigingen van seksueel kindermisbruik. De onderzoekers hebben echter beschuldigingen van seksueel misbruik tussen volwassenen toegevoegd (bijvoorbeeld seksueel misbruik door een man tegen zijn vrouw); 20% van de beschuldigingen in de online vragenlijst en twee van de tien beschuldigingen tijdens de persoonlijke interviews betroffen seksueel misbruik tussen volwassenen (pp. 49-50, 62); sommige beschuldigingen hebben helemaal geen betrekking op seksueel misbruik (p. 50, sectie 3.3.1.6, laatste bulletpoint).

Twee: de UU-onderzoekers hebben de reikwijdte van het onderzoek niet beperkt tot seksueel kindermisbruik in een institutionele context, bijvoorbeeld door een ouderling. Als gevolg daarvan betrof de overgrote meerderheid van de beschuldigingen zuiver familiaal of niet-institutioneel seksueel misbruik door 'directe familie', 'indirecte familie', 'geloofsgenoot', 'voogd', 'buiten JG' en 'niet uit antwoord af te leiden' (p. 37). Nooit eerder is een onderzoek gebaseerd op zo'n discriminerende definitie van 'seksueel misbruik', waarbij de enige eis was dat het vermeende slachtoffer of de vermeende dader aanhanger is van een bepaald geloof. De Tweede Kamer heeft bijvoorbeeld niet een vergelijkbaar door de overheid gesanctioneerd onderzoek laten uitvoeren naar de 4 miljoen katholieken die in Nederland wonen en naar hun bereidheid om beschuldigingen van familiaal en niet-institutioneel seksueel misbruik bij de politie aan te geven.[10] In het onderzoek

[10] Een dergelijk onderzoek zou waarschijnlijk tot de conclusie leiden dat slechts 9% van de katholieken dergelijke beschuldigingen aan de politie meldt en dat slechts 3% van de katholieken aangifte doet. Zoals

'Seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk' uit 2011,[11] dat met instemming van het ministerie van Justitie wordt geciteerd, is de volgende 'strikte definitie van seksueel misbruik' gehanteerd:

> 'Seksuele contacten van vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerkprovincie – geestelijken, religieuzen, pastoraal werkers met een kerkelijk dienstverband, leken en vrijwilligers werkzaam voor de kerk – met een kind of jongere onder de achttien jaar, toevertrouwd aan de verantwoordelijkheid van genoemde vertegenwoordigers, zonder dat deze, als gevolg van lichamelijk of relationeel overwicht, emotionele druk, drang of geweld, het gevoel heeft (gehad) de seksuele contacten te kunnen weigeren' (onderstreping toegevoegd).

De UU-onderzoekers hadden dezelfde definitie moeten hanteren en ze hadden hun onderzoek moeten beperken tot beschuldigingen van seksueel misbruik door ouderlingen van Jehovah's Getuigen. Slechts 4% van de beschuldigingen (15 gevallen) die aan iemand in de gemeenschap van Jehovah's Getuigen zouden zijn gemeld, was gericht tegen een 'ouderling of andere gezaghebbende binnen de gemeenschap' (p. 37, figuur 3).

Drie: de UU-onderzoekers zijn niet onbevooroordeeld aan hun onderzoek begonnen. Ze begonnen hun onderzoek met de uitspraak dat de 'onderliggende vraag' die ze moesten stellen was 'hoe de Nederlandse overheid en de gemeenschap van Jehova's getuigen ervoor kunnen zorgen dat de aangiftebereidheid binnen deze doelgroep wordt vergroot en dat de omgang met seksueel misbruik waar nodig wordt verbeterd' (p. 17, onderstreping toegevoegd). Met andere woorden, uitgangspunt van het onderzoek was de reeds bestaande aanname dat Jehovah's Getuigen een probleem hadden, zowel met het melden van beschuldigingen van seksueel misbruik aan de autoriteiten als met het zelf behandelen van die beschuldigingen. De bevooroordeelde benadering van het onderzoek wordt verder bevestigd door het feit dat de onderzoekers het hebben gebaseerd op de aanname dat Jehovah's Getuigen een 'gesloten gemeenschap' zijn. Een van de onderzoeksvragen die ze zich stelden was: 'Welke patronen, regels, gebruiken en structuren zijn kenmerkend voor gesloten gemeenschappen en specifiek de gemeenschap van Jehova's getuigen?' (p. 18) Die vooringenomenheid is ook af te leiden uit het feit dat de onderzoekers zich van meet af aan hebben laten leiden door de constatering in de Tweede Kamer-motie dat er 'aanwijzingen zijn dat de cultuur van geslotenheid in de gemeenschap van Jehova's getuigen er aan heeft bijgedragen dat veel binnenskamers is gebleven en dat dit systeem nog steeds niet de juiste waarborgen biedt om kinderen maximaal te beschermen tegen misbruik' (p. 90).

B. Online vragenlijst

Vier: respondenten die delen van de online vragenlijst invulden bleven volledig anoniem, zelfs voor de UU-onderzoekers. Er is geen moeite gedaan om te bevestigen dat de respondenten echte personen waren en (ex-)Jehovah's Getuigen.

---

eerder vermeld, blijkt uit het onderzoek dat Jehovah's Getuigen vier keer zo vaak melding doen bij de politie en elf keer zo vaak aangifte doen.

[11] W. Deetman, *Seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk – Deel I*, Uitgeverij Balans Amsterdam, 2011, p. 18.

Vijf: er is geen moeite gedaan om het invullen van de online vragenlijst te beperken tot personen die in Nederland wonen en is er ook geen moeite gedaan om te voorkomen dat dezelfde persoon 'meerdere keren' toegang kreeg tot de vragenlijst en delen ervan invulde (p. 33). Dat is met name een probleem omdat de vragenlijst grote publiciteit heeft gekregen van de media en misnoegde ex-Jehovah's Getuigen, waaronder Reclaimed Voices,[12] van wie sommigen wellicht belang hadden bij een vertekend resultaat in de onderzoeksgegevens.

Zes: er is geen enkele poging gedaan om het dubbel rapporteren van beschuldigingen van seksueel misbruik te voorkomen. Een incident kon door meerdere respondenten worden gemeld, zowel door het vermeende slachtoffer als door anderen die ervan op de hoogte waren (p. 33).

Zeven: de UU-onderzoekers nemen in het rapport tal van citaten op van respondenten die de online vragenlijst slechts deels hebben ingevuld (pp. 48-54). De onderzoekers verzuimen echter aan te geven of elke opmerking afkomstig is van een andere respondent of dat meerdere opmerkingen afkomstig zijn van dezelfde respondent. Verder hebben de onderzoekers geen blind proces gebruikt om een steekproef van opmerkingen te selecteren voor opname in hun rapport. Hoewel een meerderheid van de respondenten die beschuldigingen van seksueel misbruik met betrekking tot andere personen meldden, niet ontevreden was over de manier waarop de religieuze gemeenschap met de beschuldiging omging, evenals de overgrote meerderheid van degenen die aangaven Jehovah's Getuige te zijn, hebben de onderzoekers verzuimd een evenredig aantal van hun opmerkingen op te nemen (pp. 44-45). In plaats daarvan hebben ze negatieve opmerkingen geselecteerd die Jehovah's Getuigen in een negatief daglicht stellen.

Hoewel slechts 4% van de beschuldigingen (15 gevallen) misbruik door een 'ouderling' betrof (p. 29, figuur 3), hebben de UU-onderzoekers een zeer onevenredig aantal daarvan in hun rapport opgenomen. De onderzoekers hebben die opmerkingen vervolgens als eerste bulletpoint in de alinea's over 'seksueel misbruik', 'incest' en 'mishandeling' (pp. 47-48) geplaatst, kennelijk om de onjuiste indruk te wekken dat veel ouderlingen seksueel misbruik hebben gepleegd.

C. Persoonlijke interviews

Acht: de UU-onderzoekers hebben geen blind proces gebruikt om de tien personen voor de persoonlijke interviews te selecteren (pp. 60-61). In plaats daarvan werden de geïnterviewden uitgekozen door de onderzoekers.

Negen: de UU-onderzoekers beweren dat hun interviews met die tien personen 'diepgaand' waren (pp. 7, 26), maar in werkelijkheid duurde elk interview slechts een uur (p. 60). Verder zijn die interviews niet opgenomen; de samenvatting van het interview is gebaseerd op aantekeningen van de interviewers (p. 26).

D. 'Interviews bestuurders'

Tien: hoewel het onderzoek zich zou richten op hoe de Nederlandse gemeenschap van Jehovah's Getuigen omgaat met beschuldigingen van misbruik, hebben de UU-onderzoekers slechts

---

[12] http://testimonidigeovaconsapevoli.blogspot.com/2019/04/bomba-in-olanda.html (Italiaans); https://reclaimedvoices.org/en/2019/03/06/questionnaire-independent-research-from-the-university-Utrecht-is-active/ (Engels) https://reclaimedvoices.org/2019/03/06/vragenformulier-onafhanjkelijk-onderzoek-van-de-universiteit-utrecht-is-actief/ (Nederlands) (geraadpleegd op 30 december 2019).

één gesprek gevoerd met de gezamenlijke vertegenwoordigers van Jehovah's Getuigen, dat slechts anderhalf uur duurde (p. 80).

Elf: de UU-onderzoekers gaven evenveel gesprekstijd aan het 'Bestuur' van Reclaimed Voices. Dat is vooral zorgwekkend omdat de publieke uitingen van Reclaimed Voices die tot het instellen van het onderzoek hebben geleid, zouden kunnen neerkomen op haatzaaien tegen Jehovah's Getuigen (zie III). Het is bedenkelijk dat de onderzoekers evenveel gesprekstijd hebben gegeven aan een groep die zelfverklaard tegenstander van de overtuigingen en gebruiken van Jehovah's Getuigen is.

Twaalf: die twee interviews zijn niet opgenomen. De UU-onderzoekers hebben daarentegen vertrouwd op hun eigen aantekeningen, die niet aan de geïnterviewden zijn voorgelegd ter goedkeuring. Als gevolg daarvan blijkt de samenvatting van het interview met Jehovah's Getuigen onvolledig en onnauwkeurig te zijn. Zo wordt in de in het rapport opgenomen samenvatting van het interview niet uitsluitend verwoord wat de vertegenwoordigers van Jehovah's Getuigen aan de onderzoekers hebben verteld; in plaats daarvan zijn de subjectieve opvattingen van de onderzoekers erdoor verweven (p. 83, al. 3-4).

VI. Fouten in de interpretatie van de onderzoeksgegevens

De UU-onderzoekers hebben ook ten minste zes ernstige fouten gemaakt bij de interpretatie van de onderzoeksgegevens.

Ten eerste concluderen de UU-onderzoekers ten onrechte dat '751 personen op het elektronische contactpunt [de online vragenlijst] (...) ervaringen hebben gedeeld met betrekking tot seksueel misbruik binnen de gemeenschap van Jehova's getuigen in Nederland' en dat 'de helft van de onderzoeksdeelnemers (48%) nog lid is van de Jehova's getuigen gemeenschap ten tijde van de onderzoeksdeelname' (pp. 7, 8, 11, 112; onderstreping toegevoegd). Zoals reeds opgemerkt, hebben sommige (of zelfs veel) respondenten mogelijk 'meerdere keren' toegang tot de online enquête gekregen, wat betekent dat het onmogelijk is om te weten hoeveel personen daadwerkelijk een ervaring met betrekking tot seksueel misbruik hebben gedeeld. Verder had 20% van die beschuldigingen betrekking op misbruik tussen volwassenen (bijvoorbeeld seksueel misbruik door de huwelijkspartner). Van de 343 respondenten (45% van 751) die de vraag beantwoordden of ze een van Jehovah's Getuigen waren, gaven slechts 164 (21% van 751) aan dat ze dat wel waren, terwijl 179 (23% van 751) aangaven dat ze dat niet waren (p. 34).

Ten tweede concluderen de UU-onderzoekers ten onrechte dat 'driekwart (75%) van de slachtoffers een *onvoldoende* geeft aan hun behandeling door de gemeenschap van Jehova's getuigen' (pp. 8, 112), dat slechts een 'kleine groep' respondenten tevreden is met de manier waarop hun melding door de religieuze gemeenschap is behandeld en dat slechts 'een paar' slachtoffers positieve ervaringen melden (p. 56). Feit is dat 261 respondenten de vraag hebben beantwoord of ze tevreden waren met de manier waarop de gemeenschap van Jehovah's Getuigen op hun melding reageerde (pp. 41, 44). Van dat aantal zei de meerderheid (143 respondenten die een beschuldiging van misbruik met betrekking tot iemand anders meldden) voldoende tevreden te zijn met de manier waarop de religieuze gemeenschap met hun melding omging (gemiddelde waardering 5,3), evenals een meerderheid van de vermeende slachtoffers die zeiden Jehovah's Getuigen te zijn (gemiddelde waardering 7,3) (pp. 44-45). De minderheid (118 respondenten die

zeiden slachtoffer te zijn van misbruik) gaf een cijfer van 3,3 voor de behandeling van hun melding door de religieuze gemeenschap; maar van die kleinere groep gaven personen die zeiden dat ze Jehovah's Getuigen waren een cijfer van 5,8 (pp. 41-42).

Ten derde concluderen de UU-onderzoekers ten onrechte dat 'bijna tweederde (63%) van de slachtoffers een voldoende toekent aan hun behandeling door de politie' (pp. 8, 112). Feit is dat slechts 38 respondenten (5% van 751) die zeiden slachtoffer te zijn van seksueel misbruik en slechts 57 respondenten (8% van 751) die een beschuldiging van misbruik met betrekking tot iemand anders meldden, de vraag hebben beantwoord over hoe de politie hun aangifte had afgehandeld (pp. 43, 45).

Ten vierde concluderen de UU-onderzoekers ten onrechte dat '2.5% van de gemeenschap van (ex-)Jehova's getuigen in Nederland aan ons onderzoek heeft meegedaan' door een beschuldiging van seksueel misbruik te delen (p. 122), waarmee de onderzoekers impliceren dat seksueel kindermisbruik onder Jehovah's Getuigen veel voorkomt. Feit is, zoals hierboven vermeld, dat slechts 164 respondenten die een beschuldiging van seksueel kindermisbruik hebben gemeld, zeggen dat ze Jehovah's Getuigen zijn (p. 34), wat 0,5% is van de gerapporteerde 29.603 Jehovah's Getuigen die in Nederland wonen. Om dat cijfer in perspectief te plaatsen: het onderzoek 'Seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk' van 2011 schat dat 12,4% van de katholieken in Nederland slachtoffer is geworden van seksueel kindermisbruik (door een dader buiten de familie; er worden geen statistieken verstrekt over familiaal misbruik). De Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen[13] schat dat 33% van de kinderen in Nederland slachtoffer is van seksueel misbruik. Als deze online enquête dus al iets aantoont, dan is het wel dat er onder Jehovah's Getuigen een significant lager risico op seksueel kindermisbruik is in vergelijking met de algemene bevolking in Nederland.

Ten vijfde impliceren de UU-onderzoekers ten onrechte dat de gesloten 'sociale omgeving' van Jehovah's Getuigen bijdraagt aan het risico op seksueel misbruik. De onderzoekers merken op dat volgens de gegevens uit de online vragenlijst 'het misbruik veelal binnen het gezin plaatsvond (34%)' en dat dit 'opvallend is, onder meer omdat in een steekproef uitgevoerd onder de brede Nederlandse populatie naar voren komt dat daders in de meeste gevallen bekenden zijn, maar meestal niet uit het eigen gezin (De Haas, 2012)'. De Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen stelt daarentegen: 'in driekwart' (75%) van de meldingen van seksueel kindermisbruik 'waren slachtoffer en beschuldigde bekenden van elkaar (...) vaak ging het om een familielid' (onderstreping toegevoegd). Slechts 'een kwart van de meldingen' (25%) had betrekking op seksueel kindermisbruik door 'een volstrekt onbekende van het slachtoffer'.[14]

Ten zesde concluderen de UU-onderzoekers ten onrechte dat de tien geïnterviewde personen hun beschuldigingen niet bij de politie hadden gemeld vanwege de 'naar binnen gerichte cultuur van de gemeenschap van Jehova's getuigen' (p. 78, Conclusies). Volgens de samenvatting van de onderzoekers hebben de tien personen er namelijk voor gekozen om geen aangifte bij de politie te doen op basis van onder andere het advies van een advocaat, een gesprek met Reclaimed Voices of na overleg met een therapeut (p. 64, sectie 4.3.1.3).

---

[13] Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, *Op goede grond – De aanpak van seksueel geweld tegen kinderen*, Den Haag, 2014, 2.2.4.

[14] Ibid. 4.2.2.2.

VII. Fouten in de interpretatie van 'internationale onderzoeken'

De UU-onderzoekers ondersteunen hun conclusies met wat zij noemen drie 'internationale onderzoeken' over Jehovah's Getuigen in Australië, België en het Verenigd Koninkrijk.

A. Het 'Onderzoek België'

Het 'Onderzoek België' was in feite helemaal geen onderzoek. Op 8 oktober 2018 kwamen in België de leden van het zogenaamde 'Informatie- en Adviescentrum inzake schadelijke sektarische organisaties' (IACSSO) bij elkaar om te spreken over de beschuldigingen van Reclaimed Voices waarover in de Nederlandse media werd bericht. Aan het eind van die bijeenkomst hebben ze zeven 'aanbevelingen' gedaan, waarvan er slechts één betrekking had op Jehovah's Getuigen. Blijkbaar nog diezelfde dag hebben ze ook een document van drie kantjes uitgebracht, door hen een 'Executive Summary' genoemd, om zogenaamd de leerstellingen en gebruiken van Jehovah's Getuigen samen te vatten die betrekking hebben op het reageren op beschuldigingen van seksueel kindermisbruik. Die 'Executive Summary' bevat geen enkele verwijzing naar een ondersteunende bron. IACSSO heeft Jehovah's Getuigen niet geïnformeerd over hun bijeenkomst, is niet in gesprek gegaan met Jehovah's Getuigen en heeft Jehovah's Getuigen niet gevraagd nauwkeurige informatie over hun leerstellingen en gebruiken te verstrekken.

Het is verontrustend dat de UU-onderzoekers het IACSSO-bericht ter ondersteuning gebruiken en het afspiegelen als serieus wetenschappelijk onderzoek; merkwaardig genoeg is hun samenvatting van het IACSSO-bericht langer dan het bericht zelf (pp. 98-101). Het is onduidelijk wie het IACSSO-bericht aan de onderzoekers heeft verstrekt. De UU-onderzoekers hebben de geloofsgemeenschap van Jehovah's Getuigen niet over het document geïnformeerd en ook niet om een reactie gevraagd op de inhoud ervan.

B. De 'Onderzoeken Verenigd Koninkrijk'

De UU-onderzoekers kozen voor dezelfde aanpak met wat zij de 'Onderzoeken Verenigd Koninkrijk' noemen. De onderzoekers beweren, zonder enige onderbouwing: 'Om hoeveel slachtoffers het in dit onderzoeken precies gaat is (nog) niet bekend gemaakt, maar de onderzoekscommissie spreekt van een aanzienlijk aantal' (p. 101). Dit is een verbijsterende, veelzeggende conclusie, vooral gezien het feit dat een dergelijk onderzoek helemaal niet is uitgevoerd, althans niet zoals beschreven. De onderzoekers onthullen niet wie hun deze onjuiste informatie heeft verstrekt. De onderzoekers hebben de geloofsgemeenschap van Jehovah's Getuigen niet geïnformeerd dat ze dit materiaal zouden bestuderen, en ook hebben ze niet bij de geloofsgemeenschap nagevraagd wat de Charity Commission eigenlijk onderzocht.

De Britse Charity Commission is een regulerende instantie die charitatieve instellingen bijstaat. De UU-onderzoekers verwijzen naar twee 'statutaire onderzoeken' waar instellingen van Jehovah's Getuigen bij betrokken zijn.

Het New Moston-onderzoek betrof één charitatieve instelling en één vermeend incident. De Charity Commission was onder meer van mening dat de trustees van de gemeente ongepast hadden gehandeld omdat een van de drie volwassen slachtoffers naar verluidt de confrontatie met haar misbruiker had moeten aangaan ten overstaan van een kerktuchtcommissie. De trustees hadden echter geen enkele betrokkenheid bij de kerktuchtcommissie, die bestond uit ouderlingen van een andere gemeente en die geen lid waren van de instelling New Moston. De ouderlingen die wél

betrokken waren bij de kerktuchtcommissie deelden de Charity Commission mee dat het slachtoffer op geen enkel moment was verplicht tot een confrontatie met haar misbruiker. Zoals bevestigd op pagina 6 hierboven, wordt een slachtoffer van seksueel kindermisbruik nooit verplicht tot een confrontatie met de verdachte. De trustees van de gemeente zijn het dus sterk oneens met de feiten en de conclusie zoals die in het rapport staan. Niettemin heeft de Charity Commission dat onderzoek op 26 juli 2017 afgesloten met de mededeling dat zij ervan overtuigd was dat die gemeente middels een herzien beschermingsbeleid de 'in het onderzoek aan het licht gekomen kwesties' op een bevredigende manier zou aanpakken.

Het tweede statutaire onderzoek betreft de Watch Tower Bible Tract Society of Britain (hierna: Watch Tower Britain). Dat onderzoek betreft geen beschuldigingen van seksueel misbruik door de bestuurders van Watch Tower Britain of zijn leden. Wij hebben navraag gedaan bij Watch Tower Britain en zij informeren ons dat de Charity Commission op 11 december 2019 per brief heeft bevestigd dat ze 'momenteel geen casus met een blijvend risico' hebben inzake Watch Tower Britain en dat er 'geen casus zijn die onder de aandacht van de betrokken bestuurders moeten worden gebracht' (onderstreping toegevoegd). Dat statutaire onderzoek, dat nog niet is afgerond, beperkt zich tot het analyseren van het kinderbeschermingsbeleid van Watch Tower Britain.

C. Het 'Onderzoek Australië'

De Australische Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse was een gedetailleerd onderzoek naar een breed scala aan organisaties, waaronder de meeste religieuze organisaties in Australië. Het eindverslag van het onderzoek beslaat 17 delen en duizenden pagina's. Jehovah's Getuigen vormden een klein onderdeel van dat onderzoek. Het onderzoek wijdde slechts 37 pagina's in Deel 16, Boek 3, aan Jehovah's Getuigen. Het deed slechts drie aanbevelingen met betrekking tot Jehovah's Getuigen:

- **Aanbeveling 16.27:** De Jehovah's Getuigen-organisatie dient de twee-getuigen-regel af te schaffen bij beschuldigingen van seksueel kindermisbruik.
- **Aanbeveling 16.28:** De Jehovah's Getuigen-organisatie dient haar beleid te herzien zodat vrouwen worden betrokken bij processen die verband houden met het onderzoeken en vaststellen van beschuldigingen van seksueel kindermisbruik.
- **Aanbeveling 16.29:** De Jehovah's Getuigen-organisatie dient niet langer van haar leden te verwachten dat ze personen mijden die zich van de organisatie distantiëren in gevallen waarin de reden voor de distantiëring verband houdt met het feit dat de persoon slachtoffer is van seksueel kindermisbruik.

Alle drie de aanbevelingen zijn zwaar bekritiseerd als feitelijk onjuist en onwettig, onder andere door David Bennett Q.C., voormalig advocaat-generaal van Australië. Het was dan ook niet verwonderlijk dat de Australische regering concludeerde dat de religieuze gemeenschap van Jehovah's Getuigen in Australië zelf maar moest beoordelen wat ze met de drie aanbevelingen aan moest. We hebben de UU-onderzoekers een kopie gegeven van de juridische evaluatie door de heer Bennett, die ze blijkbaar hebben genegeerd. Een kopie van het verslag van de heer Bennett is bijgevoegd (**bijlagen 5 en 6**).

De drie aanbevelingen van de Australische Royal Commission zouden in Europa ontoelaatbaar worden geacht. Ze komen neer op een ontoelaatbare staatsevaluatie van de legitimiteit van religieuze overtuigingen en gebruiken. De Grote Kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft geoordeeld dat de plicht van de Staat om neutraal en onpartijdig te zijn,

samen met het recht van een religieuze organisatie op vrijheid van godsdienst krachtens artikel 9 EVRM:

- 'elke discretionaire bevoegdheid van [de Staat] uitsluit om te bepalen of religieuze overtuigingen of uitingsvormen legitiem zijn';[15]
- vereist dat de Staat 'het recht van deze gemeenschappen aanvaardt' om te beslissen een individu 'overeenkomstig de eigen regels en belangen' toe te laten of buiten te sluiten; 'in geval van onenigheid tussen een religieuze gemeenschap en een van haar leden over leerstellige of organisatorische zaken wordt de godsdienstvrijheid van het individu uitgeoefend middels zijn vrijheid om de gemeenschap te verlaten';[16]
- vereist dat de Staat aanvaardt dat 'overeenkomstig het beginsel van autonomie voor religieuze gemeenschappen (...) alleen de hoogste geestelijke autoriteiten van een religieuze gemeenschap, en niet de Staat (en zelfs niet de nationale rechtbanken), mogen bepalen tot welk geloof die gemeenschap behoort'. Daaruit volgt noodzakelijkerwijs dat het seculiere rechtbanken en overheden niet toegestaan is om te bepalen of de regels voor religieuze procedures correct zijn toegepast, of dat die religieuze regels zouden moeten worden gewijzigd.[17]

In de woorden van het Hooggerechtshof van Canada zijn dergelijke religieuze zaken 'verboden terrein'[18] voor seculiere rechtbanken en overheden. De UU-onderzoekers hebben derhalve ook ten onrechte geleund op de aanbevelingen van de Australische Royal Commission.

De bewering van de UU-onderzoekers dat deze drie 'internationale onderzoeken' hun conclusies ondersteunen berust op een illusie.

---

15 *Izzettin Doğan and Others v. Turkey* [GC], no. 62649/10, 26 April 2016, paras. 107, 121, 133.

16 *Sindicatul "Păstorul cel Bun" v. Romania* [GC], no. 2330/09, ECHR 2013 (extracts), paras. 137, 165.

17 *Izzettin Doğan and Others v. Turkey* [GC], cited above, paras. 110, 121.

18 In *Syndicat Northcrest v. Amselem* [2004] SCC 47 bij par. 67, oordeelde het Hooggerechtshof van Canada dat dergelijke zaken 'verboden terrein' zijn voor seculiere rechtbanken. In *Judicial Committee of the Highwood Congregation of Jehovah's Witnesses v. Wall*, 2018 SCC 26, [2018] 1 S.C.R. 750 bij pars. 35-38, kwam het Hooggerechtshof van Canada unaniem tot deze uitspraak: 'Secular judicial determinations of theological or religious disputes, or of contentious matters of religious doctrine, unjustifiably entangle the court in the affairs of religion (...) even the procedural rules of a particular religious group may involve the interpretation of religious doctrine (...) These type of [religious] procedural rules are also not justiciable.'

VIII. Fouten in de beschrijving van de religieuze gebruiken van Jehovah's Getuigen

Tot slot wordt door de UU-onderzoekers een aantal van onze overtuigingen en gebruiken onjuist samengevat. Bovendien hebben veel van hun ondeugdelijke conclusies niets te maken met het geformuleerde doel van het onderzoek en zijn ze gebaseerd op de onjuiste aanname dat Jehovah's Getuigen een 'gesloten gemeenschap' zijn (**bijlage 1,** al. 14). Wij zijn dan ook niet van plan om op elke fout in te gaan. Nauwkeurige informatie over onze overtuigingen en gebruiken is te vinden op onze officiële website www.jw.org.

Het volgende corrigeert de meest flagrante, beledigende en discriminerende fouten.

A. 'Jehova's getuigen zijn ervan overtuigd dat zij het ware geloof hebben', waardoor ze alle niet-Bijbelse bronnen van gezag zouden 'verwerpen' en zich van de maatschappij zouden isoleren (pp. 20, 71, 72, 85, 86, 91, 113).

Op de officiële website van Jehovah's Getuigen staat: 'Iedereen die religie serieus neemt, moet wel van mening zijn dat wat hij gelooft aanvaardbaar is voor God en Jezus. Waarom zou hij anders voor zijn geloof gekozen hebben? Jezus Christus was het niet eens met de opvatting dat er veel religies of wegen zijn die allemaal naar redding leiden. Hij zei juist: "Nauw is de poort en smal de weg die naar het leven voert, en weinigen zijn er die hem vinden" (Mattheüs 7:14). Jehovah's Getuigen geloven dat ze die weg gevonden hebben. Anders zouden ze wel op zoek gaan naar een ander geloof.'[19]

Jehovah's Getuigen isoleren zich niet van de maatschappij. Hoewel we serieus bezig zijn met ons geloof, leiden we een heel normaal leven. Onze kinderen gaan naar openbare scholen, gaan winkelen, kijken films, internetten, sporten, brengen tijd door met hun leeftijdgenoten en gedragen zich over het algemeen als gezonde, normale kinderen. Het overgrote deel van de volwassen Jehovah's Getuigen werkt fulltime, bezit of huurt een eigen woning, en geniet van recreatie en omgang met vrienden en familie.

Jehovah's Getuigen verwerpen de seculiere autoriteiten niet. Uit het Bijbelse principe in Romeinen 13:1 maken we op dat we de overheid van het land waar we wonen moeten gehoorzamen. Derhalve proberen we modelburgers te zijn.

B. Het Wachttorengenootschap schrijft volledig voor 'wat als christelijk gedrag wordt beschouwd'; het 'vergt zoveel tijd en energie dat er voor andere sociale contacten weinig tijd overblijft'; 'iedere indicatie van disloyaliteit (...) kan leiden tot het risico om niet in het paradijs terecht te komen'; 'wanneer mensen zich bekeren tot het Wachttoren Genootschap (...) wordt het individu eigendom van de gemeenschap' (pp. 21-22, 93-94, 113).

Dat is onjuist en uitermate kwetsend.[20]

---

19 https://www.jw.org/nl/jehovahs-getuigen/faq/ware-geloof/ (geraadpleegd op 7 januari 2020)

20 Het Wachttorengenootschap heeft geen enkel leerstellig gezag. Het is slechts een van de tientallen rechtspersonen die door Jehovah's Getuigen worden gebruikt om wereldwijd hun religieuze activiteiten mogelijk te maken. In Nederland is de rechtspersoon die we vooral gebruiken de Christelijke Gemeente van Jehovah's Getuigen in Nederland. De officiële website van Jehovah's Getuigen legt uit: 'Hoewel er via onze

Dezelfde beschuldigingen zijn verworpen door het EHRM, dat in het eerder vermelde *Jehovah's Witnesses of Moscow v. Russia* de volgende uitspraak deed (§§ 111, 118, 132, 144):

> 'It is a known fact that a religious way of life requires from its followers both abidance by religious rules and self-dedication to religious work that can take up a significant portion of the believer's time and sometimes assume such extreme forms as monasticism, which is common to many Christian denominations and, to a lesser extent, also to Buddhism and Hinduism. Nevertheless, as long as self-dedication to religious matters is the product of the believer's independent and free decision and however unhappy his or her family members may be about that decision, the ensuing estrangement cannot be taken to mean that the religion caused the break-up in the family. Quite often, the opposite is true: it is the resistance and unwillingness of non-religious family members to accept and to respect their religious relative's freedom to manifest and practise his or her religion that is the source of conflict.
>
> The Court emphasises that it is a common feature of many religions that they determine doctrinal standards of behaviour by which their followers must abide in their private lives. Religious precepts that govern the conduct of adherents in private life include, for instance, regular attendance at church services, performance of certain rituals such as communion or confession, observance of religious holidays or abstention from work on specific days of the week (...) and many others. Jehovah's Witnesses' regulations on allowing sufficient time for religious activities and abstaining from celebrating non-Witnesses or secular events were in that sense not fundamentally different from similar limitations that other religions impose on their followers' private lives.
>
> The Court observes, on a general note, that the rites and rituals of many religions may harm believers' well-being, such as, for example, the practice of fasting, which is particularly long and strict in Orthodox Christianity, or circumcision practised on Jewish or Muslim male babies. It does not appear that the teachings of Jehovah's Witnesses include any such contentious practices.'

C. 'Als een lid (...) tegen de [Bijbelse] regels ingaat, dreigt uitsluiting (hetgeen gelijk staat aan een 'geestelijk dood' verklaring). Andere Jehova's getuigen mogen dan geen contact meer met de betreffende persoon hebben, ook als dit een lid van het eigen gezin betreft' (pp. 94, 113).

Dat is niet juist. De officiële website van Jehovah's Getuigen legt uit: 'Iemand die ernstig heeft gezondigd, wordt niet automatisch uitgesloten. Maar als een gedoopte Getuige er een gewoonte van maakt Bijbelse normen te overtreden en geen berouw heeft, wordt hij of zij gemeden, uitgesloten. De Bijbel zegt duidelijk: "Verwijdert de goddeloze man uit uw midden" (1 Korinthiërs 5:13). Wat als een man uitgesloten wordt maar zijn vrouw en kinderen nog steeds Getuigen van Jehovah zijn? De religieuze band met zijn gezin verandert, maar de bloedband blijft. De

---

corporaties en rechtspersonen veel bereikt is, zijn we er niet van afhankelijk' (https://www.jw.org/nl/jehovahs-getuigen/faq/watchtower-society/; geraadpleegd op 8 januari 2020).

huwelijksband blijft intact en de genegenheid en dagelijkse gang van zaken binnen het gezin veranderen niet. Uitgesloten personen mogen naar onze religieuze diensten komen. Als ze willen, kunnen ze van de gemeenteouderlingen raad op geestelijk gebied krijgen. Het doel van die raad is ze te helpen weer een Getuige van Jehovah te worden. Uitgesloten personen die stoppen met verkeerd gedrag en laten zien dat ze zich echt weer aan Bijbelse normen willen houden, kunnen zich altijd vrij voelen om weer leden van de gemeente te worden.'[21]

D. De 'reële vrees voor uitsluiting en de daaraan gerelateerde gevolgen (zoals *shunning*) beletten dat slachtoffers van seksueel misbruik binnen de groepering van Jehova's getuigen een klacht indienen' (pp. 100, 108, 113).

Dat is niet juist. Jehovah's Getuigen ondernemen geen kerktuchtelijke stappen tegen iemand die niet-bewezen beschuldigingen van seksueel kindermisbruik heeft geuit. Jehovah's Getuigen staan al heel lang op het standpunt dat iemand die een beschuldiging indient bij de politie, de rechtbank, de ouderlingen of bij anderen die de bevoegdheid hebben om de zaak te onderzoeken, door de gemeente niet schuldig wordt geacht aan laster of enige andere Bijbelse overtreding. Dat geldt ook als de beschuldiging niet Bijbels wordt vastgesteld. En ook als een beschuldiging van kindermisbruik niet Bijbels kan worden vastgesteld op basis van twee getuigen, erkennen de ouderlingen dat er mogelijk een ernstige zonde is begaan. De ouderlingen bieden blijvende pastorale zorg aan het slachtoffer en zijn of haar familie. Daarnaast blijven de ouderlingen goed letten op de vermeende kindermisbruiker om de ouders te helpen hun kinderen te beschermen tegen potentieel gevaar (**bijlage 4,** *De Wachttoren*, mei 2019, studieartikel 19, p. 11, al. 16).

In de wereldwijde policy van Jehovah's Getuigen inzake de veiligheid van kinderen wordt uitdrukkelijk gesteld: 'In alle gevallen hebben het slachtoffer en de ouders het recht om aangifte te doen van kindermisbruik. Het slachtoffer, de ouders of ieder ander die kindermisbruik bij de ouderlingen meldt, wordt er daarom door de ouderlingen duidelijk over geïnformeerd dat ze het recht hebben aangifte te doen. Iemand die ervoor kiest aangifte te doen, wordt niet door de ouderlingen bekritiseerd (Galaten 6:5)' (**bijlage 3,** al. 4).

In de eerder genoemde *Wachttoren* van mei 2019, die in juli 2019 door alle gemeenten van Jehovah's Getuigen wereldwijd werd bestudeerd (en in 275 talen beschikbaar is op hun officiële website www.jw.org), staat ondubbelzinnig: 'De ouderlingen verzekeren slachtoffers en ook de ouders en anderen die van de kwestie op de hoogte zijn dat ze het recht hebben om aangifte te doen van kindermisbruik. Maar wat als het gaat om iemand die deel uitmaakt van de gemeente en de kwestie dan in de gemeenschap bekend wordt? Moet de christen die aangifte heeft gedaan het gevoel hebben dat hij een smet heeft geworpen op Gods naam? Nee. Het is de kindermisbruiker die Gods naam besmeurt' (**bijlage 4,** studieartikel 19, pp. 10-11, al. 14; onderstreping toegevoegd).

E. 'De ouderling wordt door Jehova's getuigen als een "ouder" gezien waardoor er een soort parallelle gezinsstructuur ontstaat binnen de gemeenschap' (pp. 94-95).

Dat is niet juist. Hoewel Jehovah's Getuigen de geestelijke bijstand van ouderlingen op prijs stellen, geloven ze dat de ouderlingen 'geen meesters over hun geloof' zijn (2 Korinthiërs 1:24; Galaten 6:5; Jakobus 5:14). Verder hebben de meeste ouderlingen een baan of een eigen bedrijf (of

[21] https://www.jw.org/nl/jehovahs-getuigen/faq/mijden/ (geraadpleegd op 7 januari 2020).

zijn gepensioneerd) en zorgen ze voor de fysieke behoeften van hun eigen gezin. De druk om voor hun gezin te zorgen betekent dat de meeste ouderlingen slechts een paar uur per week kunnen besteden aan de behoeften van de gemeente. Ze richten zich in de eerste plaats op hun eigen gezin; ze werpen zich niet op als ouders van anderen in de gemeente.

We onderschrijven de opinie van Folk, Introvigne en Melton, die stellen: 'We zijn uiterst verontrust dat publicatie van het rapport kan leiden tot meer stereotypering en discriminatie' van Jehovah's Getuigen (**bijlage 1,** al. 30). Zoals eerder gezegd, zijn wij van mening dat het rapport niet openbaar gemaakt moet worden. Derhalve beraden we ons op mogelijke juridische vervolgstappen.

Hoogachtend,

Namens het bestuur van de

Christelijke Gemeente van Jehovah's Getuigen in Nederland,

M. van Ling

Bestuurslid

Bijlagen (6)

Bijlage 1. Opinie van de deskundigen Holly Folk, Massimo Introvigne en J. Gordon Melton, 7 januari 2020

Bijlage 2. Uittreksels uit publicaties van Jehovah's Getuigen over de bestrijding van seksueel kindermisbruik

Bijlage 3. *Het Bijbelse standpunt van Jehovah's Getuigen over de bescherming van kinderen,* 2018

Bijlage 4. *De Wachttoren,* mei 2019, studieartikel 18-20

Bijlage 5. Samenvatting verslag David Bennett Q.C., 14 november 2018

Bijlage 6. Volledig verslag David Bennett Q.C., 14 november 2018